

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ»

Студентки 4 курсу, 14 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
спеціалізації «Публічне
управління та адміністрування»

Ободянської
Дарини
Русланівни

Науковий керівник
канд. екон. наук, доцент

Лазебна Ірина
Василівна

Гарант освітньої програми
канд. екон. наук, доцент

Головня
Юлія Ігорівна

Київ 2022

Державний торговельно-економічний університет

Факультет економіки, менеджменту та психології

Кафедра публічного управління та адміністрування

Освітній ступінь: бакалавр

Спеціальність: публічне управління та адміністрування

Спеціалізація: публічне управління та адміністрування

Затверджую

Зав. кафедри

«01» грудня 2021 р.

Завдання

на випускню кваліфікаційну роботу (проект) студентів

Ободянській Дарині Русланівни

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема випускної кваліфікаційної роботи (проекту): **«РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ»**

Затверджена наказом ректора від «26» листопада 2021 р. № 3884

2. Строк здачі студентом закінченого роботи (проекту): 05.06.2022

3. Цільова установка та вихідні дані до роботи (проекту)

Мета роботи (проекту): виявлення особливостей реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні в сучасних соціально-економічних умовах та обґрунтування шляхів її удосконалення на прикладі Броварської РДА.

Об'єкт дослідження: процес реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні.

Предмет дослідження: теоретико-методичні та прикладні основи реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні.

4. Зміст випускної кваліфікаційної роботи (проекту) (перелік питань за кожним розділом):

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

1.1. Загальні тенденції реалізації соціальної політики в регіонах

1.2. Проблеми забезпечення державного регулювання соціальної політики на регіональному рівні

РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

2.1. Напрями модернізації розвитку соціальної регіональної політики з урахуванням зарубіжного досвіду

2.2. Заходи удосконалення реалізації державної соціальної політики та обґрунтування її ефективності (на прикладі Броварської РДА)

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проєкту)

№ пор.	Назва етапів випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми випускної кваліфікаційної роботи	До 20.11.2021	20.11.2021
2	Складання плану та підготовка індивідуального завдання для виконання випускної кваліфікаційної роботи	До 05.01.2022	05.01.2022
3	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису першого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.03.2022	20.03.2022
4	Представлення на рецензування науковому керівнику рукопису другого розділу випускної кваліфікаційної роботи	До 20.04.2022	20.04.2022
5	Представлення закінченої випускної кваліфікаційної роботи	До 23.05.2022	23.05.2022
6	Підготовка письмового відгуку на випускну кваліфікаційну роботу	До 01.06.2022	01.06.2022
7	Проведення попереднього захисту випускних кваліфікаційних робіт	01-05. 06.2022	01-05. 06.2022
10	Вирішення питання про допуск випускної кваліфікаційної роботи до захисту	До 10.06.2022	До 10.06.2022
11	Направлення випускної кваліфікаційної роботи із зовнішньою рецензією у ЕК для захисту	За графіком	За графіком

6. Дата видачі завдання «01» грудня 2022 р.

7. Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)
Лазебна І.В.

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Головня Ю.І.
(прізвище, ініціали, підпис)

9. Завдання прийняв до виконання студент Ободянська Д.Р.
(прізвище, ініціали, підпис)

10. Відгук наукового керівника випускної кваліфікаційної роботи (проєкту):

Випускну кваліфікаційну роботу можна вважати актуальною і такою, що розкриває питання реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні.

Випускна кваліфікаційна робота є змістовним і комплексним науковим дослідженням, яке присвячене актуальній темі соціальної політики.

В Україні відбувається реформа децентралізації, однією із завдань якої є збільшення ролі й значення регіональної влади у розвитку соціальної сфери. Децентралізація передбачає реорганізацію майнових та фінансово-господарчих відносин у соціальній сфері з метою підвищення доступності та якості послуг, що надаються закладами соціальної інфраструктури. На сьогодні найгострішими проблемами розвитку соціальної сфери є: недосконала система територіального розміщення об'єктів соціальної інфраструктури; недостатність бюджетних коштів для ефективного функціонування закладів соціальної інфраструктури; недостатній рівень кадрового забезпечення закладів соціальної сфери; недостатній рівень якості послуг, що надаються населенню об'єктами соціальної сфери. Регіональна соціальна політика має враховувати загальні завдання і вимоги державної соціальної політики, а з іншого – бути орієнтованою на потреби її об'єктів в конкретному регіоні та виходити з його можливостей їх задоволення.

Позитивним у роботі є те, що студентка проаналізувала поточну ситуацію щодо соціальної політики в Броварському районі, визначила позитивні моменти розвитку, та запропонувала заходи удосконалення територіального розвитку соціальної галузі в Броварській РДА.

Щодо недоліків роботи: то потребували уточнення, мета, об'єкт і предмет дослідження; неточності по тексту; п. 2.1 в питанні розширення зарубіжних країн і використанні їхнього досвіду.

В цілому, загальна оцінка випускної кваліфікаційної роботи Ободянської Д.Р. позитивна, відповідає вимогам випускних робіт освітнього ступеня бакалавр та може бути допущеною до захисту.

Науковий керівник випускної кваліфікаційної роботи (проєкту)
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Головня Юлія Ігорівна

(ПИБ, підпис, дата)

11. Висновок про випускню кваліфікаційну роботу (проект):

Випускна кваліфікаційна робота (проєкт) студента Ободянської Д.Р.

(прізвище, ініціали)

може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії.

Гарант освітньої програми): Головня Юлія Ігорівна

(прізвище, ініціали, підпис)

Завідувач кафедри: Новікова Наталія Леонідівна

(підпис, прізвище, ініціали)

«10» червня 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	5
1.1. Загальні тенденції реалізації соціальної політики в регіонах.....	5
1.2. Проблеми забезпечення державного регулювання соціальної політики на регіональному рівні.....	10
РОЗДІЛ 2. УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ.....	15
2.1. Напрями модернізації розвитку соціальної регіональної політики з урахуванням зарубіжного досвіду.....	15
2.2. Заходи удосконалення реалізації державної соціальної політики та обґрунтування її ефективності (на прикладі Броварської РДА).....	20
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	27
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми: Перетворення України на соціальну державу з розвиненою демократичною системою і соціально орієнтованою ринковою економікою, активним та впливовим громадянським суспільством зумовлює необхідність забезпечення високого рівня соціального розвитку й економічного зростання, утвердження європейських стандартів життя населення. При цьому, в сучасних умовах суспільного розвитку дедалі більшої гостроти набувають проблеми регіональних диспропорцій, низьких показників рівня та якості життя, поширення різноманітних соціальних дисбалансів і соціального виключення в регіонах України. Нерівномірність регіонального розвитку соціальної сфери ще більше посилюється внаслідок впливу як світових процесів глобалізації, так і воєнних дій на сході країни. Відповідно, постає необхідність переосмислення шляхів забезпечення соціального розвитку регіонів, посилення та концентрації уваги владних структур на його збалансованості та поліпшенні якісних характеристик, гарантуванні соціальної безпеки людини, підвищенні рівня її життя, мінімізації соціальних ризиків, розвитку трудового потенціалу, проведення пенсійної реформи, надання адресної підтримки та всебічного розвитку освіти, культури, поліпшення охорони здоров'я населення.

Отже, саме ефективний розвиток активної соціальної політики та соціально спрямованої економіки, охоплює усі проблеми та впливає на загальну ситуацію в країні та регіонах, як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях, забезпечує належний життєвий рівень населення.

Метою дослідження є виявлення особливостей реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні в сучасних соціально-економічних умовах та обґрунтування шляхів її удосконалення на прикладі Броварської РДА.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- розкрити загальні тенденції функціонування соціальної політики в регіонах;

- дослідити проблеми забезпечення державного регулювання соціальною сферою на регіональному рівні;
- розробити напрями модернізації розвитку соціальної регіональної політики з урахуванням зарубіжного досвіду;
- запропонувати рекомендації щодо заходів удосконалення реалізації державної соціальної політики та обґрунтування її ефективності (на прикладі Броварської РДА).

Об'єктом дослідження є процес реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні.

Предметом дослідження є теоретико-методичні та прикладні основи реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні.

У роботі використано такі **методи дослідження**: статистико-економічний, систематизації та узагальнення (при аналізі тенденцій функціонування соціальної політики); системний та порівняльний аналіз (для визначення проблем та перспектив розвитку соціальної сфери в регіонах); абстрактно-логічний (для обґрунтування розроблених заходів та формулювання висновків) та ін.

Інформаційною базою дослідження є законодавство України, статистичні дані державних органів України та міжнародних організацій, дослідження вітчизняних і зарубіжних вчених, матеріали міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференцій, аналітичні огляди.

Практична цінність. Матеріали дослідження можуть використовуватися органами публічної влади під час формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту; також громадськими організаціями, науково-дослідними й освітніми установами.

Структура та обсяг випускної кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел (34 найменування) та 1 додатку. Матеріали роботи містять 6 рисунків та 3 таблиці. Загальний обсяг роботи складає 30 сторінок, основної частини – 24 сторінки.

РОЗДІЛ 1

ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

1.1. Загальні тенденції реалізації соціальної політики в регіонах.

Основним суб'єктом реалізації соціальної політики в сучасному світі є держава. Саме вона самостійно визначає перспективи свого розвитку, а саме: екологічну і соціальну орієнтацію економіки, зміцнення національної і міжнародної безпеки, пріоритет моделей стійкого розвитку для всіх країн світу, що має забезпечити рівність інтересів сучасного і наступних поколінь. На сучасному етапі розвитку суспільства сутність регіональної соціальної політики трактується через її головну мету - підвищення добробуту та забезпечення життєвих потреб усього населення. Реалізація соціальної політики значною мірою залежить від економічних можливостей країни, тієї частини національного доходу, яка виділяється на споживання [16].

Розглядаючи сучасний стан соціальної сфери можна помітити, що державна політика в цьому напрямку давно втратила ознаки єдності та цілісності. На загальнодержавному рівні не вистачає ефективних механізмів її реалізації та відповідних інститутів та ресурсів. На жаль, неузгодженість, пасивність і безперервність стали визначальними характеристиками соціальної політики.

В останні роки зусилля органів державної та регіональної влади України були спрямовані на здійснення реформи децентралізації влади та місцевого самоуправління та на реалізацію завдань Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року [17]. У програмі цієї реформи важлива роль відводиться як вибору новітньої моделі та механізмів децентралізації соціальної політики, так і процесу адміністрування соціальних послуг. Одним з її пунктів є передача повноважень із центрального рівня на місцевий, тобто — об'єднаним територіальним громадам (ОТГ). Щоб реалізувати їх, у громаді мають бути створені відповідні структурні підрозділи. Кожна ОТГ зобов'язана надавати базові

соціальні послуги за відповідним соціальним стандартом, який затверджує Міністерство соціальної політики. Слід зазначити, що з 1 січня 2020 року набула чинності нова редакція Закону України "Про соціальні послуги" [25], в якій зазначається: повноваження у сфері соціальних послуг, які передають громадам, визначаються як власні повноваження громад, для реалізації яких у громаді має бути створено відповідний структурний підрозділ.

Моніторинг досягнення ключових показників діяльності 274 організацій ОТГ станом на 1 січня 2020 року [19] показує, що в усіх ОТГ організовано прийом мешканців та надано адміністративні та соціальні послуги. Такі послуги надають 1427 посадові особи в структурних підрозділах соціального захисту населення ОТГ, управління ЦНАП та старостинських округах (у середньому 5 посадових осіб на 1 ОТГ). Аналіз даних моніторингу виявив такі тенденції:

1. Щодо прийому всіх видів документів соціального забезпечення, то кількість осіб, які виконують ці функції, різниться, крім того, кількість осіб у різних регіонах України сильно варіюється: таких осіб у Житомирській, Дніпропетровській та Тернопільській областях найбільше, найменше – у Закарпатській, Кіровоградській і Чернігівській. Слід зазначити, що Вінницька область – єдина область, де всі питання прийому всіх видів документів вирішують старости [7];
2. В ОТГ активно відбувається створення віддалених робочих місць Пенсійним фондом для отримання послуг у сфері пенсійного забезпечення (рис. 1.1).

Враховуючи данні з графіку можна сказати, що найбільше робочих місць було створено у Дніпропетровській, Житомирській, Львівській та Хмельницькій областях, найменше — в Закарпатській та Донецькій.

3. Чисельність фахівців у штатному розписі виконкомів ОТГ, до обов'язків яких входить виконання соціальної роботи, надання соціальних послуг розподіляється нерівномірно: у Житомирській, Харківській та Хмельницькій областях їх понад 200 осіб, а в усіх інших областях максимальна кількість – 50,

лише у Дніпропетровській, Запорізькій, Миколаївській та Чернівецькій - від 50 до 100 осіб [7];

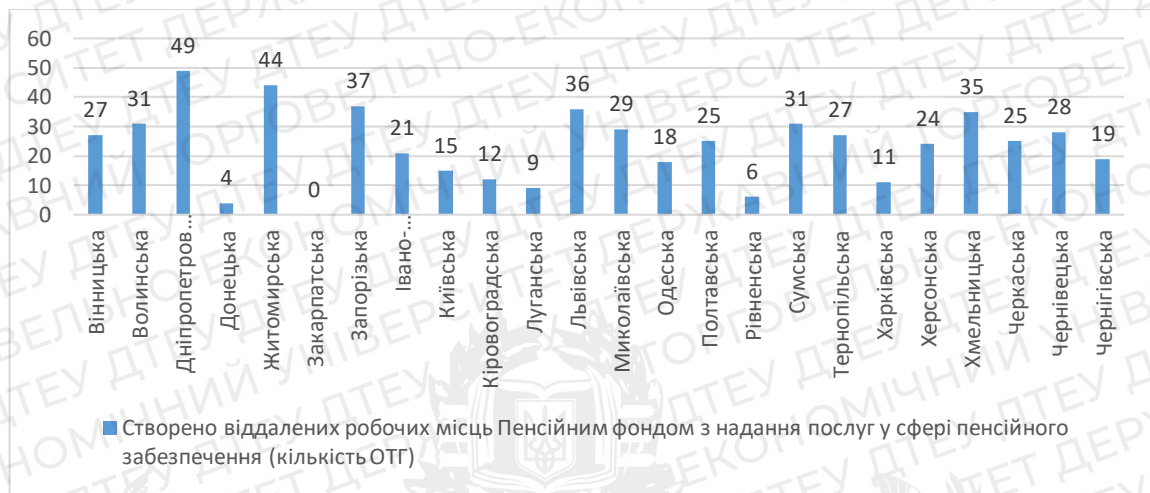

Рис. 1.1 Кількість віддалених робочих місць Пенсійного фонду з надання послуг у сфері пенсійного забезпечення (кількість ОТГ)

Джерело: складено автором за даними [1]

4. Так само як і спеціалісти, фахівці із соціальної роботи у штаті комунальних закладів, розподіляються нерівномірно по областях України. Рекордна їх кількість починаючи із 2019 р. спостерігається у Волинській області і становить 400 осіб. Дещо меншою їх кількість є в Житомирській (250), Тернопільській (293) та Харківській (236) областях. У всіх інших областях їх чисельність не перевищує 70 осіб [7];

5. Відбуваються зміни в чисельності комунальних установ, що надають соціальні послуги, засновниками яких є ОТГ. Найбільшою кількістю є в Житомирській, Запорізькій та Чернігівській областях, найменшою — в Закарпатській та Одеській. Також є громади, де соціальні послуги надають інші установи, засновниками яких є не ОТГ (до них належать: центри соціального обслуговування пенсіонерів та соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді; центри соціальної адаптації) (рис. 1.2).

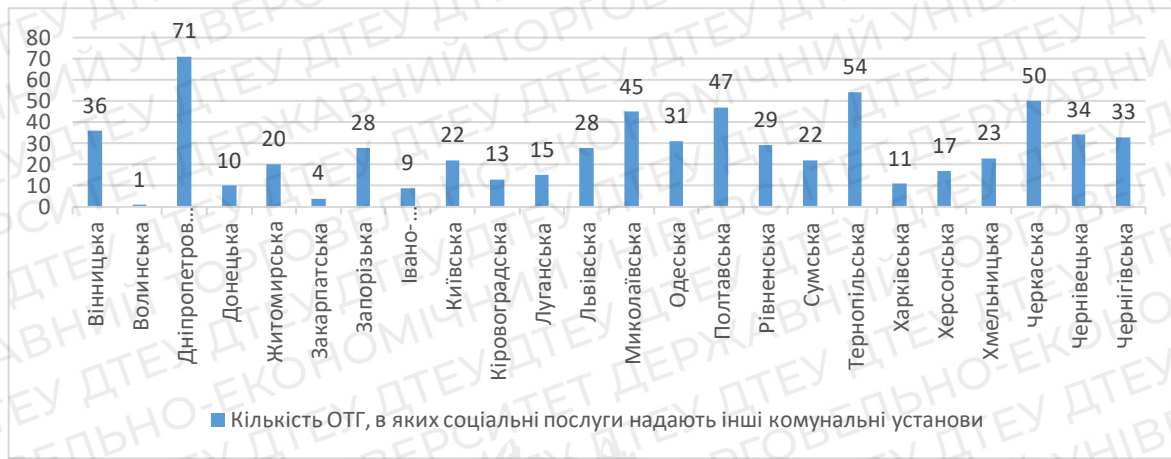

Рис. 1.2. Кількість ОТГ, в яких соціальні послуги надають інші комунальні установи.

Джерело: складено автором за даними [1]

Важливо зазначити, що ОТГ заснувала вдвічі менше агенцій, ніж інші установи, які надають соціальні послуги. Крім того, найбільша кількість ОТГ із соціальними послугами, які надають інші комунальні установи, — у Дніпропетровській, Полтавській та Тернопільській областях. Найменше таких закладів — менше 10 — у Закарпатській та Івано-Франківській областях;

6. Децентралізація вплинула на створення відповідних установ по захисту прав дітей у виконавчих органах міських, сільських та селищних рад ОТГ. Розподіл цих послуг в Україні дуже нерівномірний. У Чернігівській, Черкаській, Дніпропетровській та Житомирській областях таких служб більше 20, у Волинській, Закарпатській, Миколаївській та Львівській — менше 5 областей [7].

Проведений рейтинговий аналіз дозволив виявити, що найкращі результати в здійсненні децентралізації соціальної політики демонструють Дніпропетровська, Житомирська, Миколаївська, Харківська та Хмельницька області. Про це свідчить той факт, що в цих регіонах найбільше створено установ, що надають соціальні послуги; віддалених робочих місць Пенсійним фондом для послуг у сфері пенсійного забезпечення; в Дніпропетровській та Житомирській області найбільша кількість осіб, що виконують функції прийому документів для призначення усіх видів соціальної підтримки. Слід зазначити, що в умовах

реалізації відповідних етапів децентралізації та формування органів місцевого самоврядування, досліджувані процеси продовжують розвиватися та вдосконалюватися. Проте, зважаючи на їх локальний успіх, реалізація нових можливостей для розвитку територіальних громад та регіонального розвитку загалом не достатньо ефективним для покращення якості життя людей та забезпечення їхнього добробуту.

Сучасний стан економіки та соціальної сфери в різних регіонах України відображає фактичні результати державної регіональної політики, що свідчить про те, що розриви в соціально-економічному розвитку регіонів не вирішена, а з часом тільки поглиблюється й відбувається це за відсутності концептуального підґрунтя забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку територій України, економічних стимулів до використання наявного соціального ресурсного потенціалу регіонального розвитку та інституційних можливостей територій. Проте є й позитивні кейси. Так, міста Київ та Львів увійшли у першу десятку міст світу за конкурентоспроможністю в опитуванні "Smart Locations of the Future" [26], ініційованому британським щоденним друкованим виданням Financial Times. До списку кращих міст світу за індексом якості життя за рейтингом дослідного сервісу Numbeo також потрапили м. Львів (175 місце серед 227 учасників), Київ (192), Одеса (195), Харків (196), Дніпро (202 місце) [24].

Окрім проведення децентралізації, відбуваються зміни в розмірі прожиткового мінімуму, від якого залежить багато соціальних виплат, зокрема пенсії та допомога на дітей. Прожитковий мінімум на одну особу з 1 грудня 2021 року зросте на 100 грн. порівняно з попереднім підвищенням. Без змін залишається прожитковий мінімум для працездатних осіб, який застосовується для визначення базового розміру посадового окладу судді та працівників державних органів – 2 тис. 102 грн, прокурора окружної прокуратури – 1,6 тис. грн. Також зросте розмір допомоги у зв'язку з вагітністю та пологами: вона надається у розмірі не менше 25% прожиткового мінімуму для працездатних осіб та становитиме 620,25 грн. Допомога при народженні дитини залишається незмінною – 41 тис. 280 грн: одноразова виплата – 10 тис. 320 грн, щомісячна –

860 грн. Грошовий еквівалент «пакету малюка» з грудня становитиме 6,3 тис.грн. [21]. Тому можна проаналізувати зміни виплат на дітей у 2022 році (Додаток А).

Отже, аналіз показує, що попри деяку локальну результативність зазначених процесів, реалізація нових можливостей для розвитку територіальних громад та регіонального розвитку загалом й до цього часу не достатньо впливає на поліпшення якості життя людей та забезпечення їхнього добробуту.

1.2. Проблеми забезпечення державного регулювання соціальної політики на регіональному рівні.

У сучасних умовах економічної нестабільності в Україні, коли відбувається збільшення вразливих категорій населення, вкрай актуальною залишається проблема надання соціальних послуг. Ефективне вирішення цієї проблеми є важливим фактором успішного розвитку будь-якої країни. Загалом українська система надання соціальних послуг сягає корінням у радянську спадщину, залишається неповороткою та неефективною. Їй притаманна значна централізація та монополізація, непрозорість надання пільг неефективність грошових виплат, що призводить до розпорошування бюджетних коштів без досягнення поставлених результатів [4].

У ході розпочатої реформи децентралізації очікувалося, що завдання соціальної політики будуть вирішуватися швидше та ефективніше, послуги стануть більш доступними та адресними, однак проблема залишилась не вирішеною. Довгий час інститутами, що забезпечували функціонування системи соціального захисту України, були стаціонарні заклади, які не надавали якісні послуги, а бюджетні кошти переважно витрачалися на їх утримання, а не на задоволення потреб отримувачів соціальних послуг. Такий підхід систематично призводив до розпорошеності та нецільового використання соціальних видатків, до зловживання та корупційних проявів.

Найголовнішою проблемою в розвитку соціальної сфери є фінансування видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення населення через відсутність стабільних структурних економічних пропорцій. Тому є нагальна потреба проаналізувати її.

В Україні фінансування видатків на соціальний захист характеризується зростаючою тенденцією із 639,6 млрд. грн. у 2015 р. до 1016,9 млрд. грн. у 2019 р., однак, якщо розглядати цей показник стосовно ВВП, можна помітити обернену тенденцію, тобто видатки на соціальний захист скорочуються із 32,4% ВВП у 2015 р. до 25,6% у 2019 р. Фактично відбувається скорочення фінансування видатків на соціальний захист. У 2019 р. відбулося значне скорочення частки видатків з місцевих бюджетів на соціальний захист у структурі всіх видатків на соціальний захист з 52,4% у 2018 р. до 42% у 2019 р., при цьому, одночасно зростає частка видатків на соціальний захист у структурі видатків державного бюджету, зокрема за статтею видатків на соціальний захист та соціальне забезпечення [12]. Досліджуючи власні видатки місцевих бюджетів (без урахування видатків на фінансування делегованих повноважень), спостерігаємо наступну ситуацію (рис. 1.3).

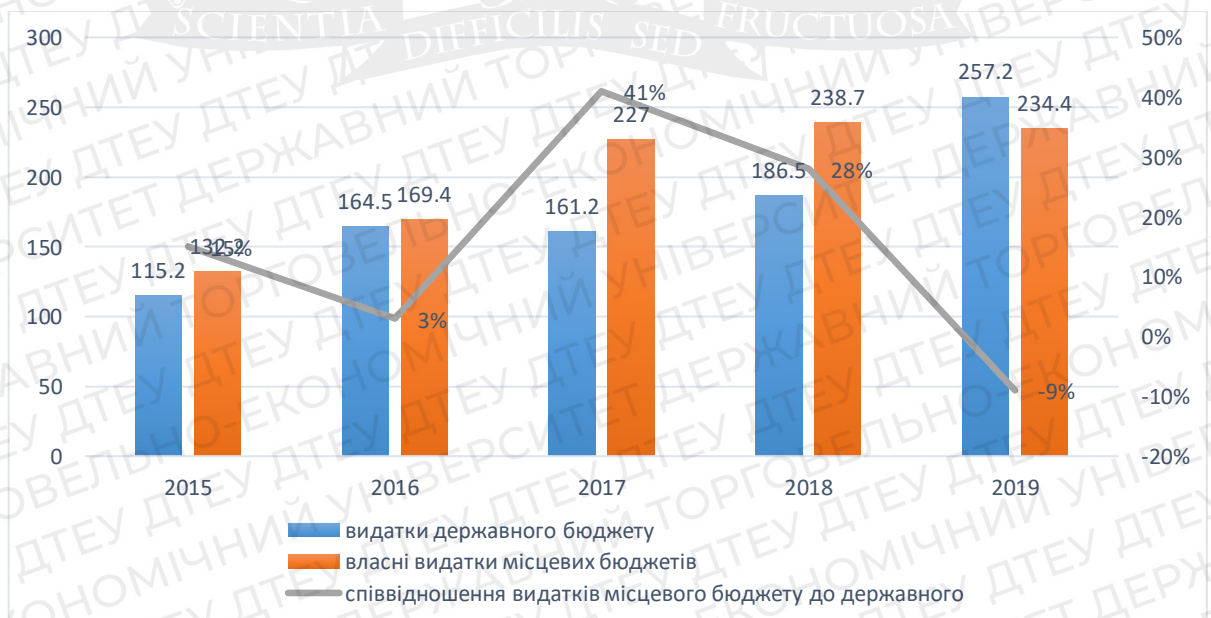

Рис. 1.3. Динаміка зміни видатків державного та місцевих бюджетів на соціальний захист у 2015-2019 рр.

Джерело: складено автором за даними [8,9,10]

Видатки місцевих бюджетів на соціальний захист перевищують видатки з державного бюджету за весь аналізований період, окрім 2019 р. У 2016 р. спостерігаємо відносно рівномірний розподіл зазначених видатків з місцевих бюджетів щодо державного бюджету, де перевищення видатків на соціальний захист із місцевих бюджетів над державним становило лише 3%. У 2015, 2017–2018 рр. мало місце значне перевищення видатків з місцевих бюджетів, порівняно з державним бюджетом, на 15%, 41% та 28% відповідно, що свідчить про посилення ролі територіальних громад у забезпеченні соціального захисту, водночас, роль держави у цьому процесі зменшується. Проте у 2019 р. спостерігаємо обернену тенденцію, тобто переважання частки державних видатків над місцевими на 9 в. п. Якщо розглядати це явище з позицій проведення децентралізації, то такий розподіл бюджетних коштів на соціальний захист є непослідовним і свідчить про певні дисбаланси у проведенні бюджетної децентралізації. Незважаючи на значні досягнення у реформуванні розподілу бюджетних повноважень у сфері соціального захисту, проблеми із реалізацією цих повноважень та їх фінансуванням залишаються невирішеними [12].

Окрім, недостатнього фінансування соціальної сфери є перелік проблем, що потребують нагального вирішення, а саме:

1. Високий рівень безробіття. Рівень безробіття в Україні у 2021 році склав 10,5%. Для кращого порівняння змін, що відбулися за останні роки, доречно відобразити данні у вигляді таблиці (табл. 1.1).

2. Враховуючи данні з таблиці, за перший квартал 2014-го безробіття становило 9%, 2015-го – 9,6%, 2016-го – 9,9% 2017-го – 10,1%, 2018-го – 9,7%, 2019-го – 9,2%, 2020-го – 9,5%. За даними Державної служби статистики зростання рівня безробіття відбувається в усіх регіонах. Найнижчий рівень безробіття спостерігався у Харківській (5,9%), Київській (6,8%), Одеській (6,9%) областях та місті Києві (6,6%), а найвищий – Кіровоградській (12,5%), Волинській (12,4%), Донецькій (14,7%) та Луганській (15,4%) областях [30].

Таблиця 1.1

Рівень безробіття в Україні з 2014 по 2021 рр., тис.

Рік	Всього населення	Зайняте населення	Безробітне населення
2014	42928,9	17188,1	1847,1
2015	42760,5	15742,0	1654,0
2016	42584,5	15626,1	1677,5
2017	42389,4	15495,9	1697,3
2018	42153,2	15718,6	1577,6
2019	41902,4	15894,9	1486,9
2020	41588,4	15244,5	1673,3
2021	41167,3	14957,3	1709,5

Джерело: узагальнено автором [27]

3. Нереформовані системи заробітної плати і пенсійного забезпечення.

На сьогодні пенсійна система не в змозі забезпечити пенсіонерам гідне життя і тому потребує перегляду та реформування. Проблемами цієї системи є: старіюче населення та низький рівень пенсій більшості осіб, що досягли пенсійного віку. У той же час, середній розмір «спеціальних» пенсій щонайменше у 2,5 рази перевищує середній розмір пенсії призначеної на загальних умовах; незбалансований бюджет Пенсійного фонду України; розрив між розмірами пенсій жінок і чоловіків. Станом на 2021 рік, середній розмір пенсійної виплати становить 3507,51 грн., зважаючи на те, що загальна чисельність пенсіонерів – 11,1 млн., з них 2,7 млн. працюючі. Тому доречно проаналізувати данні з Пенсійного фонду України, схематично (рис.1.4).

Аналізуючи данні, можна побачити, що найбільше виплат пенсіонери отримують за віком, з них лише 5% за вислугу років та 6% у разі втрати годувальника. І це неодноразово показує про низький рівень пенсійного забезпечення.

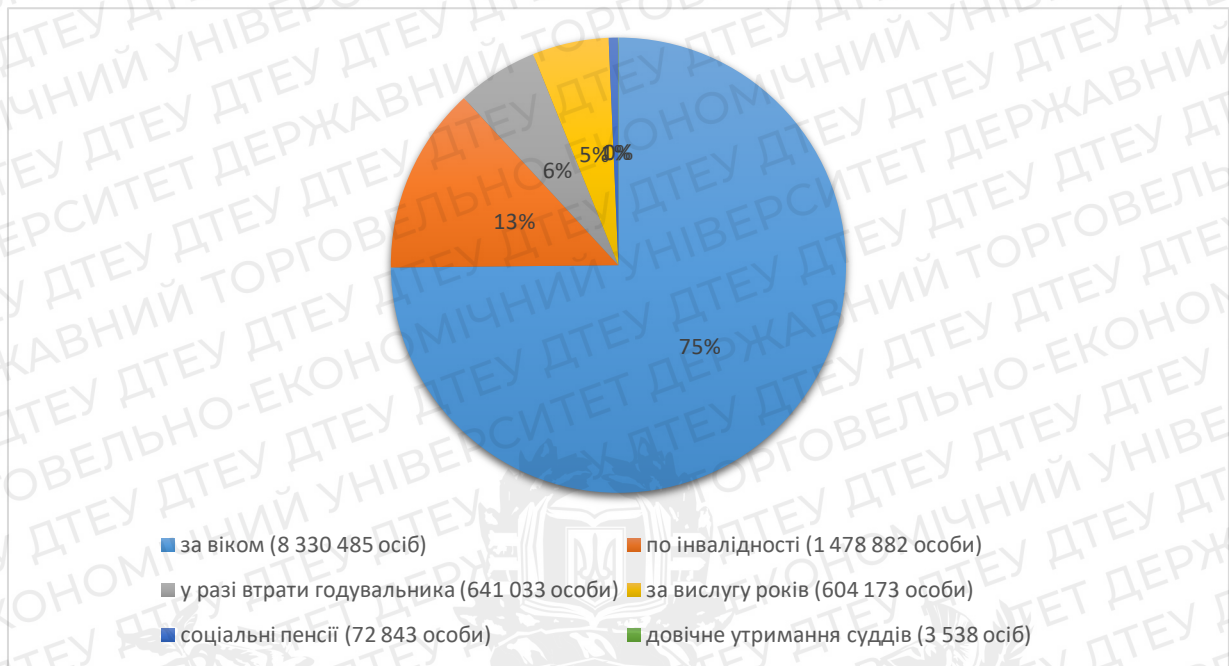

Рис.1.4 Розподіл пенсіонерів по видах та розмірах призначених пенсій станом на 1 січня 2021 року

Джерело: складено автором за даними [22]

4. Не вирішені питання щодо попередження і подолання бідності. В Україні рівень бідності досяг пікових значень в 2015-2016 роках, потім він почав знижуватися від 47,3% у 2017 р. до 37,8% у 2019 р.. Проте за даними ЮНІСЕФ на 2020 рік, рівень бідності зріс до 43,6% (без пандемії Covid-19 цей показник міг скласти 27,2%). В результаті кризи за межею бідності опинились більше 6 млн. громадян [34].

5. Недоліки запровадження соціального страхування через низький рівень страхового захисту. До нього належить пенсійне забезпечення та виплати у випадку хвороби, які не забезпечують гідне життя населенню. Також це стосується адресної допомоги.

Отже, в Україні відсутній комплексний підхід і дієві механізми надання всебічної допомоги населенню, що сприяла б зменшенню бідності та соціальної ізольованості, подоланню складних життєвих обставин, запобіганню, зменшенню або усуненню соціальних проблем.

РОЗДІЛ 2

УДОСКОНАЛЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

2.1. Напрями модернізації розвитку соціальної регіональної політики з урахуванням зарубіжного досвіду.

Наразі в Україні не сформувались ефективні механізми, які забезпечують надходження в державний бюджет і позабюджетні фонди обов'язкового страхування, що негативно відбивається на рівні життя населення. Державне регулювання соціальної підтримки населення до нинішнього часу має фрагментарний, безсистемний характер, фінансові ресурси соціальної сфери, які мають єдину кінцеву мету, не скоординовані: кожний компонент має свій відомчий статус, порядок формування і використання, що негативно відбивається на процесах фінансового планування і використання коштів, виключаючи прозорість у проходженні потоків. [31].

У зв'язку з цим виникає необхідність трансформації системи соціального захисту в Україні, враховуючи з досвіду зарубіжних країн такі позитивні аспекти [15]:

1) в основу ефективного механізму функціонування соціальної сфери необхідно закладати системний фактор, який об'єднає всі верстви населення. Найкращим прикладом соціальної політики є «шведська модель держави добробуту». Соціальні послуги, як правило, гарантуються усім жителям країни і не обумовлюються зайнятістю і сплатою страхових внесків. В цілому пропонований рівень соціальної захищеності досить високий. І, в основному, він досягається за рахунок активної перерозподільчої політики, спрямованої на вирівнювання доходів. Зasadничий принцип шведської моделі – її універсальність, тобто охоплення усіх верств населення.

2) обов'язкове забезпечення принципу солідарності. Важливим принципом, характерним для багатьох європейських соціальних економік, але найбільшою

мірою реалізованим в Швеції, являється принцип солідарності. Його суть полягає в тому, що всі громадяни так само і незалежно від соціального статусу беруть участь у фінансуванні системи соціального захисту, вносячи співвимірний з доходами внесок.

3) забезпечити зростання професійних пенсійних схем, яким притаманний зв'язок з професійною діяльністю особи. В країнах Європейського Союзу за допомогою професійної системи пенсійного забезпечення здійснюється покриття пенсій: 75 % громадян в Нідерландах, Данії та Швеції, деякі країни покривають 40-75 % (Німеччина, Бельгія, Кіпр, Ірландія, Великобританія), і багато країн мають рівень покриття менше 20 % (Австрія, Італія, Франція, Фінляндія, Іспанія, Люксембург, Польща, Португалія).

4) до реалізації проблем соціальної сфери бажано залучати, крім державних, місцеві органи, а також недержавні структури, які на громадських засадах допомагатимуть реформувати нинішню систему соціального захисту в Україні. Можна взяти для прикладу недержавну пенсійну систему, яка користується найбільшою популярністю серед населення Великобританії. Саме вона дає змогу отримувати досить велику пенсію, розмір якої працівник регулює самостійно, виходячи зі своїх внесків. Приватне пенсійне забезпечення поступово витісняє державне.

Для реалізації цих аспектів невід'ємною частиною є підвищення рівня інвестицій в регіонах України. Оскільки конкуренція за інвестиції нині є надзвичайно високою як на національному, так і на глобальному рівнях, місцева політика повинна бути спрямована на створення сприятливого інвестиційного клімату в регіонах і громадах. Використовуючи сильні сторони й переваги територій, органам управління на регіональному та муніципальному рівнях потрібно постійно працювати над підвищенням інвестиційної привабливості, поліпшенням інвестиційного клімату, розвитком відповідної інфраструктури та зниженням ризиків для інвесторів. З квітня 2015 року до грудня 2020 року Федерація канадських муніципалітетів за фінансової підтримки Міністерства міжнародних справ Канади впроваджує проєкт міжнародної технічної допомоги

«Партнерство для розвитку міст» (Проект ПРОМІС). Проект спрямований на зміцнення муніципального сектору, упровадження ефективного демократичного управління та прискорення економічного розвитку міст в Україні [13].

Враховуючи мету цього проекту, доречно проаналізувати у вигляді таблиці статистичні дані прямих інвестицій, що вже мають місце в регіонах (табл.2.1).

Таблиця 2.1

Прямі інвестиції в економіці областей-партнерів Проекту ПРОМІС

Область	Обсяги прямих інвестицій (акціонерний капітал) станом на 1 жовтня 2019 року	% від загального обсягу прямих інвестицій в економіці України
Полтавська область	1 159,9 млн дол. США	3,3%
Запорізька область	925 млн дол. США	2,7%
Івано-Франківська область	858,7 млн дол. США	2,5%
Вінницька область	237,5 млн дол. США	0,7%

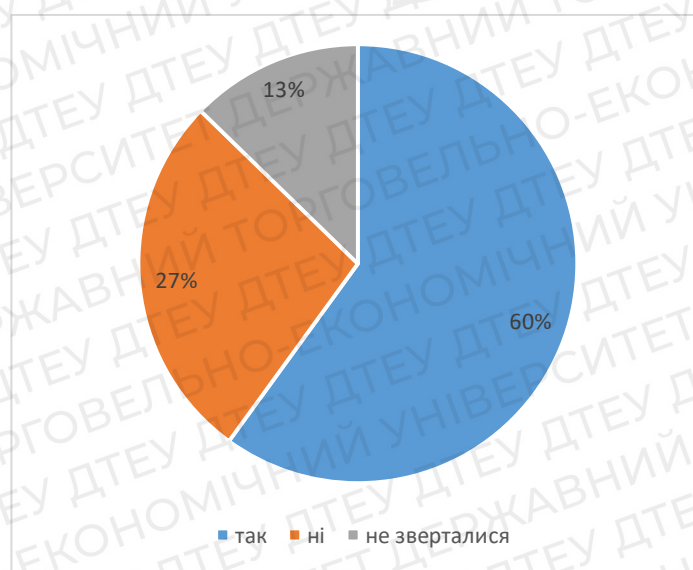
Джерело: узагальнено автором [11].

Аналізуючи данні з таблиці та програму проекту, можна сказати, що завдяки цьому проекту 4 області України вже підвищили свій інвестиційний клімат, завдяки якому збільшилось кількість робочих місць, через конкуренцію підприємців підвищилась заробітна плата, зменшилась кількість людей, які виїжджають на заробітки за кордон чи в інші області, інвестори стали більше уваги приділяти співпраці з навчальними закладами в напрямі підготовки кадрів для підприємств та забезпечення студентів місцем для проходження виробничої практики, заохочуючи їх до вибору місця роботи на цих підприємствах та ще багато іншого. Тому полягає необхідність в продовженні цього проекту по всім регіонах України, завдяки чому соціальна політика буде розвиватись не тільки в областях, а і в державі в цілому.

Ще одним ефективним шляхом вирішення проблем є впровадження соціального підприємства. Вплив соціального підприємства — це усе те, завдяки

чому буде зростати якість життя людей, що належать до цільової групи. Це підвищить соціальну відповідальність бізнесу, що допоможе місцевій громаді вирішувати нагальні потреби, а з іншого боку – не вимагатиме грантів та зменшить ймовірність банкрутства [20]. Наприклад, у 2019 році керівники Apple, Boeing, FedEx, General Motors та ще понад 170 глобальних корпорацій з мережі Business Roundtable, сукупний дохід яких перевищує 7 трлн дол., оголосили, що прибуток більше не є кінцевою метою їхньої діяльності. Основними аспектами, на які бізнес спрямовує свої зусилля, стають частка на ринку, репутація та статус, перемога в конкурентній боротьбі, а також задоволення потреб стейкхолдерів – працівників, споживачів тощо.

Необхідно зазначити, що згідно з проведеними у 2017 році дослідженнями, майже 60% місцевих органів влади підтримували соціальних підприємців. Одночасно необхідно відмітити, що не всі підприємства звертаються за допомогою до місцевих органів, і однією з причин цього експерти називають те, що часто влада у даному випадку сприймається як ворог, якому протиставляють себе соціальні підприємства, які всупереч усьому вирішують соціальні проблеми [28]. Доцільно проілюструвати підтримку місцевої влади діяльності соціального підприємства та шляхи їх взаємодії (рис. 2.1).

- Договори з державними закладами на закупівлю продукції
- Надання приміщення в оренду на пільгових умовах
- Спільна організація заходів
- Пільги в оподаткуванні
- Пільгове користування спортивними залами, басейнами, закладами культури тощо
- Залучення до реалізації місцевих соціальних програм
- Поширення інформації про діяльність СП

Рис 2.1. Шляхи взаємодії соціальних підприємців та місцевих органів влади.

Джерело: узагальнено автором [28].

Виходячи з вище сказаного, бачимо перспективи у запровадженні та активному використанню соціального підприємства в Україні задля покращення соціального розвитку регіонів. Проте для найкращого його впровадження потрібно взяти до уваги ефективний альтернативний досвід Швеції в підтримці соціального підприємства. Він реалізується через «стимуляційні пакети», сутність яких зводиться до можливості використання досвіду професійного бізнес-консультанта, функцією якого є допомога в перетворенні ідеї на бізнес-модель; отримання гранту на тестування цієї ідеї, підтримки в адаптаційний період та розширення діяльності. Така підтримка вважається практично безпрограшним варіантом як для держави, так і для соціального підприємця. Можливими механізмами державної підтримки соціального підприємництва є пільгове кредитування в разі достатньої обґрунтованості проєкту; наявність державних програм зі сприяння соціальним підприємствам; запровадження механізмів спільної участі держави та бізнесу в реалізації соціальних проєктів, наявність певних преференцій під час публічних закупівель [32].

Аналізуючи ефективні методи удосконалення із зарубіжного досвіду, можна зробити висновок даного дослідження і запропонувати такі напрями вирішення проблем соціальної сфери [15]:

1. Для подолання проблеми значної диференціації доходів населення необхідно вжити заходи по згладжуванню надмірної диференціації доходів.
2. Вдосконалити соціальну інфраструктуру можна шляхом її реорганізації, дотримуючись принципу раціоналізації розміщення об'єктів соціальної інфраструктури, а також впровадженням соціального підприємства.
3. Для удосконалення механізму надання соціальних пільг класифікувати пільги за характером виникнення і для кожної групи розробити власні рекомендації.
4. Для забезпечення ефективності реалізації державних соціальних допомог розробити комплексну програму надання соціальної допомоги з врахуванням специфіки соціально-економічного розвитку країни та світового досвіду.

5. У зв'язку з недостатністю фінансових ресурсів для функціонування соціальної сфери, необхідно залучати альтернативні джерела фінансування з використанням інноваційних підходів та підвищення інвестування.

6. Забезпечити ефективний розподіл і використання бюджетних видатків на соціальну сферу можна за рахунок зміни підходів до управління бюджетними коштами.

Отже, запровадження таких заходів сприятиме ефективному розподілу і використанню фінансових ресурсів соціальної сфери, що матиме позитивний вплив на якісні й кількісні показники соціальної сфери.

2.2. Заходи удосконалення реалізації державної соціальної політики та обґрунтування її ефективності (на прикладі Броварської РДА).

У сучасних умовах метою соціальної політики держави в Україні є забезпечення рівня життя населення відповідно до стандартів Європейського Союзу. Тривалий перехідний період до ринкової економіки, нестабільність в економіці призвели до появи соціальних проблем у суспільстві, таких як диференціація доходів населення, стрімке поширення бідності, поява внутрішньо переміщених осіб, раптова бідність громадян та ін. Тому є необхідність у вирішенні цих проблем та удосконаленні сучасних методів забезпечення соціальної політики в регіонах України [3].

Виходячи з вище сказаного, пропоную провести аналіз розвитку та удосконалення соціальної сфери на прикладі Броварського району.

Головною метою для забезпечення права кожного громадянина на отримання якісних соціальних послуг та розширення спектру надання соціальних послуг у територіальних громадах на фоні реформи децентралізації влади є підвищення виплат з місцевого бюджету Броварів. Враховуючи данні, наведені нижче у таблиці, з програми розвитку регіону, можна побачити суми коштів, що будуть надаватись населенню (табл.2.2):

Таблиця 2.2

**Виплати за видами допомог жителям Броварського району за 2019-2021 рр.
(в т.ч. Баришівський, Згурівський підрозділи управління соцзахисту населення)**

№ п/п	Вид виплат	2019 рік		2020 рік		2021 рік	
		Кількість	Сума тис.грн	Кількість	Сума тис.грн	Кількість	Сума тис.грн
1	Допомоги сім'ям з дітьми	4240	66032,7	3124	45500,0	3268	51924,4
2	Допомога особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю	743	14321,0	848	20000,0	1183	35000,0
3	Відшкодування за надання соціальних послуг	152	417,2	150	476,0	-	-
4	Субсидії	12336	98656,8	7200	60000,0	10000	120000,0
5	Пільги	15735	12783,6	7500	25000,0	11250	49300,0
6	Компенсаційні виплати постраждалим від аварії на ЧАЕС (в т.ч. харчування, оздоровлення)	2000	3486,2	1020	3407,4	4200	14700,0

Джерело: узагальнено автором [23].

Аналізуючи таблицю, можна сказати, що у 2021 році порівняно з 2020 та 2022 роками по всіх видах допомог спостерігається зменшення кількості виплат, проте збільшення суми коштів на пільги. У 2022 році зникли відшкодування за надання соціальних послуг, збільшились суми коштів майже по всіх видах допомог, особливо на субсидії та пільги, проте спостерігається суттєве зменшення суми на компенсацію постраждалим від аварії на ЧАЕС хоча кількість виросла майже у 2 рази порівняно з попередніми роками.

На місцевому рівні Київщини потребують удосконалення такі аспекти:

1. Збільшити кількість кваліфікованих спеціалістів підвищенням ефективності розробки та реалізації обґрунтованої молодіжної політики на локальному та регіональному рівнях, шляхом реалізації на обласному рівні національної програми «Молодіжний працівник».
2. Забезпечити додаткове фінансування з фондів коштів для забезпечення надання послуг сім'ям з дітьми та збільшити темпи розвитку інклюзивного

навчання, адже відсутність цих складових призводить до того, що десятки тисяч дітей щороку потрапляють до закладів інституційного догляду та виховання дітей.

3. Залучити спеціалістів з перекладу жестовою мовою та запровадити на обласному рівні соціальної послуги з перекладу, оскільки діючі територіальні центри соціального обслуговування неспроможні забезпечити послугами з перекладу жестовою мовою всіх потребуючих осіб з інвалідністю з вадами слуху (на Київщині понад 1,1 тис. осіб) при відвідуванні органів державної влади та місцевого самоврядування, установ, організацій і закладів.

4. Ввести регіональний вебпортал адміністративних послуг Київської області у промислову експлуатацію з його подальшою інтеграцією до державних інформаційних ресурсів через необхідність отримання адміністративних послуг у режимі онлайн та зі збільшенням електронних ресурсів різних органів влади, що є суб'єктами надання послуг.

5. Покращити обов'язкове забезпечення ведення єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти», задля відслідкування та інформативності у справах дітей, які залишились без піклування батьків.

6. Створити систему соціальної профілактики правопорушень, комплексного забезпечення безпеки населення, території об'єктів в області, що, у свою чергу, вимагає розробки та реалізації довгострокових заходів організаційного, практичного, профілактичного та нормотворчого характеру.

Також необхідно впроваджувати в інтернатних установах інноваційних форм та методів організації надання соціальних послуг підопічним, а саме: інтенсивного догляду, соціально-медичної корекції, соціальної реабілітації, підтриманого проживання, комплексу реабілітаційних послуг та заходів.

Такі методи вдосконалення соціальних послуг були б доречні для реалізації в сучасному Броварському районі, якби не події, що почалися від 24 лютого 2022 року в Україні. Через воєнні дії з боку Російської Федерації в країні постало нагальне питання в забезпеченні соціальної допомоги населенню. Продовжуючи аналіз Броварського району та міста Бровари, можна побачити зміни в системі

надання соціальних послуг, і можливо те, що автоматично вдосконалювалось під час війни:

1. Збільшення фінансування з боку держави для надання допомоги внутрішньо переміщеним особам, близько 5 тисяч людей було евакуйовано з району. Кожна внутрішньо переміщена особа, яка зареєструвалася в Броварському управлінні соцзахисту відповідним чином, отримає допомогу до 3000 грн на місяць до кінця війни. Для цього потрібно бути включеним до Єдиної інформаційної бази даних про ВПО. Виплати здійснюються за рахунок держбюджету щомісяця з дня звернення на період введення воєнного стану та одного місяця після його припинення чи скасування. Особи з інвалідністю та діти мають право на отримання 3000 грн щомісяця, інші ВПО — по 2000 грн. [29].

2. Виплати роботодавцям, що беруть на роботу переселенців. Оскільки зросла кількість безробітних, які значно перевищують пропорції про працю. За інформацією начальника Броварського міськрайонного центру зайнятості Максима Вітра, наразі в центрі зареєстровано 727 безробітних, вакансій – 107, а до війни станом на 1 лютого налічувалось 2078 вакансій [33]. Враховуючи данні з центру, можна проаналізувати попит працівників на певні категорії діяльності (рис. 2.2):

Рис. 2.2. Найбільш затребувані вакансії за видами діяльності

Джерело: узагальнено автором [14].

Можна побачити, що найбільша кількість працівників потребує саме переробна промисловість, а найменша – охорона здоров'я.

3. У Броварському легкоатлетичному манежі створений Єдиний банк одягу, яким можуть скористатися ті, хто потребує одяг або взуття безкоштовно.

4. Доставлено понад 2 тисячі продуктових наборів для сімей, які опинились в складних життєвих обставинах, багатодітним сім'ям та соціально незахищеним, а саме тим, які постраждали від російських окупантів в населених пунктах Броварського району

5. Броварська РДА передала округам громад необхідну для щоденної роботи комп'ютерну та офісну техніку, через вкрадене приладдя в будівлях соціального призначення.

6. Виплати пенсій через банківські установи було проведено двічі-на початку та в кінці місяця. Тобто, їх було виплачено наперед. Якщо з певних причин немає можливості отримати виплати в квітні, за два попередні місяці, можна отримати у травні. Упродовж 25 – 27 березня 2022 року здійснено виплату пенсій за квітень пенсіонерам Луганської, Чернігівської, Сумської, Херсонської, Миколаївської та Київської областей на загальну суму 8,8 млрд гривень.

7. Надання фінансової допомоги з боку західних сусідів.

В такий складний час для нашої держави важко спрогнозувати подальший розвиток соціальної політики, проте маємо вірити, що скоро все закінчиться, люди перестануть страждати. Однак навантаження на місцеві бюджети збільшаться, задля відновлення інфраструктури та сподіваємось на допомогу з боку іноземних держав, що залежить від протікання війни.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Соціальна регіональна політика держави є найважливішим соціальним механізмом перетворення суспільства. А тому її реформування є найважливішим чинником розвитку соціальної сфери в регіонах, від того, наскільки сильною є регіональна влада, як вона забезпечує надання соціальних послуг населенню. Для того, щоб населення схвалювало проведену соціальну політику, необхідно визначити та затвердити соціальні орієнтири суспільного добробуту, в тісному взаємозв'язку з соціальними інтересами населення, враховуючи можливості конкретних верств населення, ресурсні умови регіонів для надання доступних соціальних послуг.

Соціальна регіональна політика держави сьогодні виступає важливим фактором забезпечення суспільного життя та необхідною передумовою становлення громадянського суспільства, наближення до стандартів якісних соціальних послуг у Європейському Союзі.

Отже, виходячи з поведеного нами дослідження, можна зробити наступні висновки:

1. Розкрито загальні тенденції функціонування соціальної політики в регіонах, а саме: сучасний стан соціальної політики є не ефективним та пасивним, для вирішення якого відбувається реформа децентралізації. За її програмою у регіонах України створено 274 організації ОТГ в яких організовано прийом мешканців та надаються послуги. Також проведено моніторинг за такими критеріями: кількість осіб, що приймають всі види документів соц. забезпечення; створені віддалені робочі місця Пенсійним фондом; чисельність фахівців у штаті виконкомів; кількість фахівців у штаті комунальних закладів; чисельність комунальних установ; кількість установ по захисту прав дітей в радах. Також відбулись зміни в розмірі прожиткового мінімуму, від якого залежить багато соціальних виплат, зокрема пенсії та допомога на дітей.

2. Досліджено проблеми забезпечення державного регулювання соціальною сферою на регіональному рівні під час економічної нестабільності

України. До них відносяться: не достатнє фінансування видатків на соціальне забезпечення населення; високий рівень безробіття; нереформовані системи заробітної плати і пенсійного забезпечення; не вирішені питання щодо попередження і подолання бідності; відсутність запровадження соціального страхування та адресної допомоги.

3. Розроблено напрями модернізації розвитку соціальної регіональної політики з урахуванням зарубіжного досвіду: в основу соціальної сфери закласти системний фактор; обов'язково забезпечити принцип солідарності; забезпечити зростання професійних пенсійних схем; залучати на допомогу місцеві органи та недержавні структури; згладити надмірну диференціацію доходів; вдосконалити соціальну інфраструктуру; класифікувати пільги за характером виникнення; забезпечити ефективний розподіл і використання бюджетних видатків. Також невід'ємною частиною є підвищення рівня інвестицій та впровадження соціального підприємства.

4. Запропоновано рекомендації щодо заходів удосконалення реалізації державної соціальної політики та обґрунтували її ефективність (на прикладі Броварської РДА), а саме: збільшити кількість кваліфікованих спеціалістів; забезпечити додаткове фінансування з фондів коштів; збільшити темп розвитку інклюзивного навчання; залучити спеціалістів з перекладу жестовою мовою та запровадити соціальні послуги з перекладу; ввести регіональний веб-портал адміністративних послуг Київської області у промислову експлуатацію; покращити обов'язкове забезпечення ведення єдиної інформаційно-аналітичної системи «Діти»; створити систему соціальної профілактики правопорушень. Також відбулись зміни у воєнний час, а саме: збільшилось фінансування для надання допомоги ВПО; виплати роботодавцям, що беруть на роботу переселенцям; створений Єдиний банк одягу; доставлено понад 2 тисячі продуктивних наборів по селах; Броварська РДА передала офісну та комп'ютерну техніку; виплата пенсій наперед та надання фінансової допомоги з боку західних сусідів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аналіз стану соціально-економічного розвитку областей та міста Києва за січень — грудень 2020 року. URL: <https://www.minregion.gov.ua/napryamkidiyalnosti/derzhavnarehionalnapolityka/monitorynh/monitorynhmonitorynh/rejtingovaotsinkaregioniv/analizsoczialnoekonomichnogorozvytkuregionivzasichengruden2020 roku/> (Дата звернення 15.04.2022)
2. Болотіна Є. В., Шубна О. В., Бившева Л. О., Колесникова Г. М. Проблеми розвитку пенсійного забезпечення в Україні в контексті соціального захисту. Економічний вісник Донбасу. 2021. № 1(63). URL : [http://www.evd-journal.org/download/2021/1\(63\)/18-Bolotna.pdf](http://www.evd-journal.org/download/2021/1(63)/18-Bolotna.pdf) (Дата звернення 15.04.2022)
3. Бондаренко С. М., Бугас Н. В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2021. № 2. DOI: 10.32702/2307-2156-2021.2.40
4. Брус Т.М. Надання соціальних послуг в Україні: проблеми та перспективи. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2020. № 17. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-5240-2020-17-23>
5. Виплати на дітей: як зміниться розмір допомоги у 2022 році. Слово і діло. 2021. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/29/infografika/suspilstvo/vyplaty-ditej-yak-zminytsya-rozmir-dopomohy-2022-roczii>
6. Гаврилко П. П., Лалакулич М. Ю. Стратегія соціального розвитку регіону. Соц.-ек.проблеми сучас.періоду України, 2017. № 3(107). URL :[file:///C:/Users/_sep20173\(107\)_463_HavrylkoPP,LalakulichMY%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/_sep20173(107)_463_HavrylkoPP,LalakulichMY%20(2).pdf) (Дата звернення 25.04.2022)
7. Ємельяненко Л. М., Федулова Л. І. Децентралізація в сфері соціальної політики в регіонах України. Економіка та держава. 2021. № 4. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/4_2021/3.pdf (Дата звернення 25.04.2022)
8. Звітність про виконання Державного бюджету України за 2015 – 2019 рр. URL : <https://www.treasury.gov.ua/ua/file-storage/vikonannyaderzhavnogo-byudzhetu>.

9. Звіт про виконання показників бюджету Фонду соціального страхування України за 2015–2019 pp. URL : <http://www.fssu.gov.ua/fse/control/main/uk/publish/category/919872>.
10. Звіт про виконання показників бюджету Пенсійного фонду України за 2015–2019 pp. URL : <https://www.pfu.gov.ua/byudzhet/zvit-provykonannya-byudzhetu-pensijnogo-fondu-ukrayiny/>.
11. Звіт Державної служби статистики України станом на 1 жовтня 2019 року. URL : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2019/zd/inv_zd/pi_ak_ks_reg_kv/pi_ak_ksvr_0919u.xlsx
12. Іванова А. М. Особливості забезпечення соціального захисту в умовах децентралізації бюджетних повноважень. Актуальні питання теорії і практики фінансів. 2021. № 1 (66). URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/42437/1/%D0%86%D0%92%D0%90%D0%9D%D0%9E%D0%92%D0%90.PDF>
13. Кейс-стаді «Впровадження інвестиційних інструментів на регіональному та муніципальному рівнях». Федерація канадських муніципалітетів / Проект міжнародної технічної допомоги «Партнерство для розвитку міст». 2020. URL : file:///C:/Users/Case_Study_PLEDDG_Investments-web.pdf
14. Київський обласний центр зайнятості. URL : <https://kir.dcz.gov.ua/>
15. Ковалюк О.В. Напрями вирішення проблем соціальної сфери в Україні. 2018. № 6. URL : [file:///C:/Users/76%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/76%20(1).pdf)
16. Кришень О. В. Сучасні тенденції формування, реалізації та розвитку регіональної соціальної політики в Україні. Державне управління та місцеве самоврядування. 2020. № 1. URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2020/2020_01\(44\)/09.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik_dums/2020/2020_01(44)/09.pdf)
17. Кришень О. В. Сфера соціального забезпечення як соціальний пріоритет: порівняльний аналіз регіональних Стратегій-2020. Публічне адміністрування та національна безпека. 2019. № 6. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2019-6-5527>.

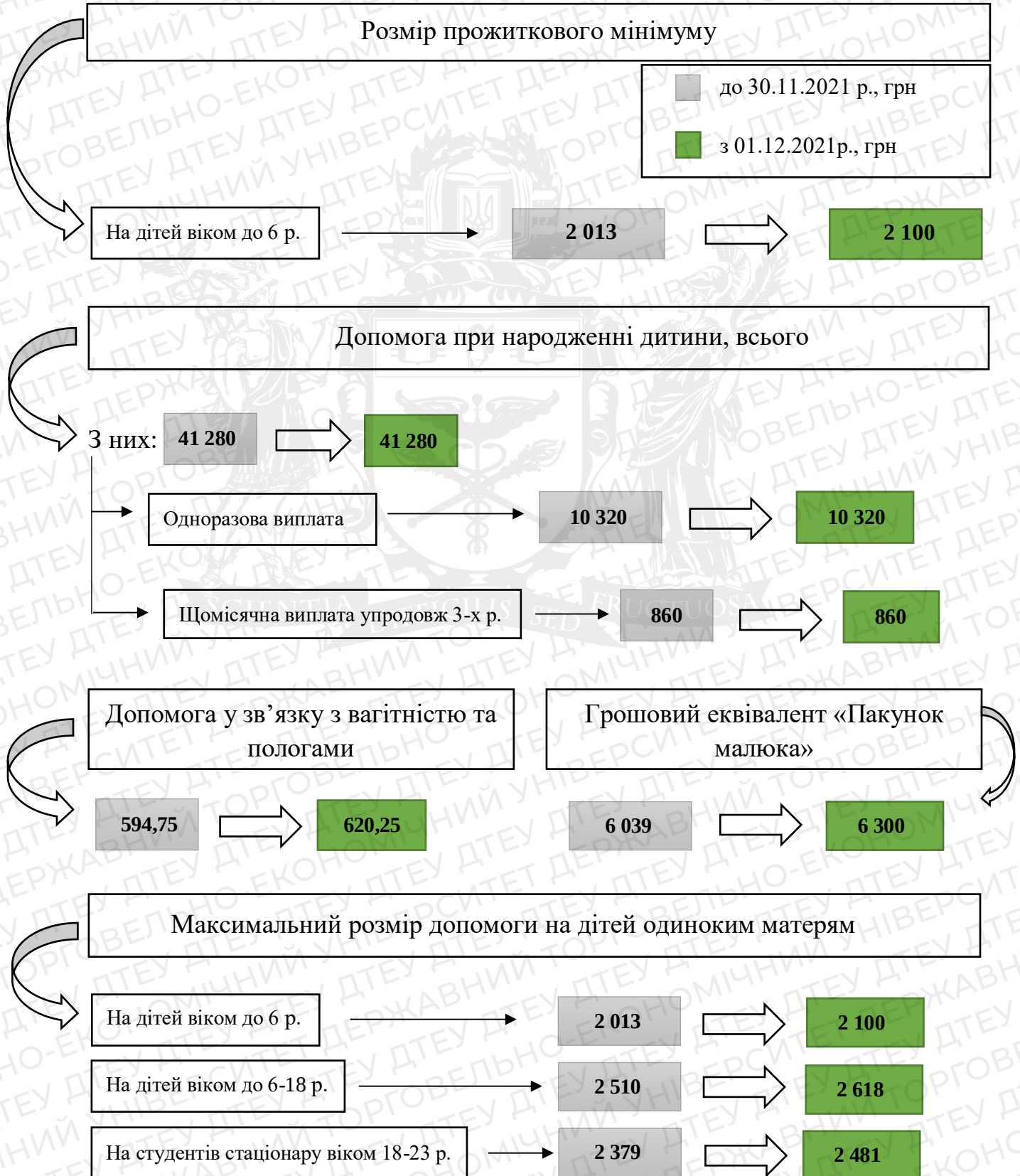
18. Міністерство соціальної політики України. URL: <https://www.msp.gov.ua/>
19. Моніторинг процесу децентралізації влади та реформування місцевого самоврядування. Децентралізація дає можливості: офіц. сайт нац. проєкту. 2020. URL: <https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/526/10.01.2020.pdf> (Дата звернення 5.04.2021).
20. Назарук В. «5 великих можливостей для розвитку соціального підприємництва в Україні». 2018. URL : <https://delo.ua/business/5-mozhливостей-dlja-rozvitku-socialnogo-pidprijemnictva-v-ukraji-341252/>
21. Підвищення прожиткового мінімуму: як зміниться розмір соцвиплат із 1 грудня. Суспільство. 2021. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/11/24/statija/suspilstvo/pidvyshhennya-prozhytkovoho-minimumu-yak-zminytsya-rozmir-soczvyplat-1-hrudnya>
22. Пенсійний фонд України. URL: <https://www.pfu.gov.ua>
23. Програма соціально-економічного, культурного і духовного розвитку Броварського району на 2021 рік. URL : <https://brovrayrada.gov.ua/uploads/2021/04>
24. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021—2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695\\$2020\\$%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695$2020$%D0%BF#Text) (Дата звернення 5.04.2021)
25. Про соціальні послуги: Закон України. 2019. №18. ст. 73. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671\\$19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671$19#Text) (Дата звернення 5.04.2021).
26. Рейтинг Smart Locations of the Future 2019/20 Winners. URL: file:///C:/Users/Acer/Downloads/fDi%20Smart%20Locations%20of%20the%20Future%202019_20.pdf (Дата звернення 5.04.2021).
27. Рівень безробіття в Україні. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/unemploy/2020/>

28. Розвиток соціального підприємництва в Україні та його роль у реінтеграції Донбасу. 2019. URL : <https://www.slideshare.net/DonbassFullAccess/ss-129290149>
29. Синицька Д. Які виплати можна отримати під час війни. «Полтавщина». 2022. URL : <https://poltava.to/news/65762/>
30. Ситуація на ринку праці та діяльність державної служби зайнятості у 2020 році. URL : sytuaciya_na_rp_ta_diyalnist_dsz_0.pdf
31. Соціальна політика в Україні: реалії та перспективи оновлення. Монографія. МОН України. Одеса, 2017. - С.206. URL : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2854/3/>
32. Шевченко О.О., Біла І.С. Соціальне підприємництво — сучасний тренд економічного розвитку. 2021. DOI: 10.18523/2519-4739.2021.6.1.28-33
33. Ющенко І. Підприємець із Броварів вимушено відкрив філію фірми на Івано-Франківщині. URL : <https://brovary.net.ua/pidpryiemets-iz-brovariv-vymusheno-vidkryv-filiuu-firmy-na-ivano-frankivshchyni/>
34. Як змінювався рівень бідності в Україні останні 20 років. Суспільство. 2021. URL : <https://www.slovoidilo.ua/2021/02/16/infografika/suspilstvo/yak-zminyuvavsya-riven-bidnosti-ukrayini-ostanni-20-rokiv>

ДОДАТКИ

Додаток А

Виплати на дітей у 2022 році [5]

Продовження Додатку А

Мінімальний розмір аліментів

На дітей віком до 6 р.

1 006,5

1 050

На дітей віком до 6-18 р.

1 255

1 309

Тимчасова допомога дітям, батьки яких ухиляються від аліментів

На дітей віком до 6 р.

1 006,5

1 050

На дітей віком до 6-18 р.

1 255

1 309

Максимальний розмір допомоги на дітей, над якими встановлено опіку

На дітей віком до 6 р.

5 032,5

5 250

На дітей віком до 6 р. з інвалідністю

7 045,5

7 350

На дітей віком до 6-18 р.

6 275

6 545

На дітей віком до 6-18 р. з інвалідністю

8 785

9 163

Допомога на тяжкохворих дітей, яким не встановлено інвалідність

На дітей віком до 6 р.

1 854

1 934

з 01.01.2022 р.

4 200

На дітей віком до 6-18 р.

1 854

1 934

з 01.01.2022 р.

5 236

Допомога особам, які доглядають за хворими дітьми

1 854

1 934

Допомога малозабезпеченим сім'ям

На дітей віком до 6 р.

2 616,9

2 730

На дітей віком до 6-18 р.

3 263

3 403,4

На студентів стаціонару віком 18-23 р.

3 092,7

3 225,3

Завідувачу кафедри публічного
управління та адміністрування
Новіковій Н.Л.

Заява

Я, Ободянська Дарина Русланівна, повідомляю, що за результатами проведення самостійної перевірки з використанням програмно-технічних засобів у наданій випускній кваліфікаційній роботі на тему: «Реалізація державної соціальної політики на регіональному рівні» не міститься елементів академічного плагіату. У випадках використання прямих запозичень з друкованих та електронних джерел, вказані відповідні посилання.

Робота для перевірки надається у друкованому та електронному варіантах. Електронна версія моєї роботи ідентична з друкованою.

« 6 » червня 2022 року

(підпис)

Згода

Я, Ободянська Дарина Русланівна, цим засвідчую, що є автором випускної кваліфікаційної роботи на тему: "Реалізація державної соціальної політики на регіональному рівні" несу повну відповідальність за достовірність, точність та повноту поданої у роботі інформації, жодна частина роботи не була скопійована, за винятком випадків, коли робиться належне підтвердження в присвоєнні. Я підтверджую, що у роботі не міститься державної таємниці або інформації для службового користування.

Цим засвідчую, що жодна частина цієї роботи не була опублікована мною раніше.

Я даю дозвіл на те, що моя робота буде направлена в інституційний депозитарій Державного торговельно-економічного університету і збережена в базі даних для майбутньої перевірки плагіату.

« 6 » червня 2022 року

(Ободянська Д.Р.)

РЕЦЕНЗІЯ

на випускню кваліфікаційну роботу Ободянської Дарини Русланівни
на тему: «Реалізація державної соціальної політики на регіональному рівні»

виконаної на здобуття ОС «Бакалавр»
за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»
у Державному торговельно-економічному університеті

Представлена на рецензію випускна кваліфікаційна робота носить актуальний характер, вирізняється своєчасністю, оскільки присвячена питанням реалізації державної соціальної політики в регіонах України.

У процесі аналізу автором використовувалися теоретичні методи дослідження на основі використання Закону України «Про соціальні послуги», метод аналізу, синтезу, індукції та дедукції, порівняння, графічні методи, які дали змогу отримати синтезоване уявлення про досліджуваний об'єкт і водночас наочно показати його складові.

Метою дослідження є виявлення особливостей реалізації державної соціальної політики на регіональному рівні в сучасних соціально-економічних умовах; обґрунтування шляхів її удосконалення на прикладі Броварської РДА. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, переліку посилань на використані інформаційні джерела та додатків.

Перший розділ характеризує загальні тенденції функціонування соціальної політики, а також визначає проблеми її забезпечення на регіональному рівні.

У другому розділі визначено заходи удосконалення реалізації державної соціальної політики в Броварській РДА, а також наведено напрями модернізації соціальної політики з урахуванням зарубіжного досвіду.

Результати проведеного дослідження можуть бути використані органами публічної влади під час формування та реалізації державної політики у сфері соціального захисту, також громадськими організаціями, науково-дослідними й освітніми установами.

Випускна кваліфікаційна робота відповідає вимогам, виконана у повному обсязі і заслуговує на оцінку «відмінно», а її автор Ободянська Дарина Русланівна на отримання кваліфікації бакалавра відповідно до обраної спеціальності.

Рецензент
Начальник
управління соціального захисту населення
Броварської РДА

Яїцька Л.П.